

Jyväskylän kansalaisopiston yleissivistävän opetuksen opetussuunnitelma

Sisällys

1. Kansalaisopisto koulutuksen järjestäjänä.....	2
1.1. Lainsäädännöllinen tausta ja oppilaitosmuoto	2
1.2. Jyväskylän kansalaisopisto.....	2
2. Opetus ja oppiminen	3
3. Osaamisen arviointi ja ohjaus.....	4
3.1. Opintosuoritukset.....	5
3.2. Osaamisen osoittaminen ja arviointimenetelmät	5
3.3. Opiskelijan suostumus tietojen siirtoon Koski-tietovarantoon	6
3.4. Arvioinnin uusiminen, tarkistaminen ja oikaisu	6
3.5. Todistus opintosuorituksesta.....	6
4. Opiston toiminnan arviointi ja kehittäminen	6
5. Opetettavat aineet.....	7
5.1. Historia, yhteiskunta, talous.....	7
5.2. Kielet	7
5.3. Kirjallisuus ja kirjoittaminen	8
5.4. Kotitalous	9
5.5. Kuvataiteet ja muotoilu, valokuvaus.....	9
5.6. Käsityö.....	11
5.7. Liikunta, hyvinvointi, tanssi	11
5.8. Luonto ja maa- ja metsätalous, veneily.....	12
5.9. Musiikki	12
5.10. Teatteri ja puheilmaisuus	13
5.11. Tietotekniikka	13

1. Kansalaisopisto koulutuksen järjestäjänä

1.1. Lainsäädännöllinen tausta ja oppilaitosmuoto

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus. Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.

Kansalaisopistoja yhtenä vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoista ohjaa laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998). Kansalaisopistot ovat kaikille avoimia oppilaitoksia, joissa voi oppia uusia tietoja ja taitoja. Opetus on avointa kaikille iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Useimmiten opetustarjontaan kuuluu taideaineiden, käsityön ja musiikin kursseja, kieli- ja kirjallisuuskursseja, kotitalouden, liikunnan ja tietotekniikan kursseja sekä yhteiskunnallisia aineita. Lisäksi kansalaisopistoissa järjestetään vuosittain avoimia yleisöluentoja erilaisista aiheista. Kansalaisopistoon ei pääsääntöisesti tulla suorittamaan tutkintoa, vaan opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen sekä ihmisen omaan haluun oppia ja kehittyä.

Suomessa on noin 170 kansalaisopistoa ja niiden opetus ulottuu jokaisen kunnan alueelle. Yksi toiminnan pääperiaatteista on opetuksen tuominen lähelle ihmisiä ja kurssitoiminta onkin usein hajautettu eri puolille kuntaa sinne, missä ihmiset asuvat ja liikkuvat. Kansalaisopisto voi olla nimeltään kansalaisopisto, työväenopisto, opisto tai aikuisopisto.

Oppilaitosmuotona kansalaisopisto on joustava, ketterä toimija, joka vastaa kansalaisten sivistystarpeiden lisäksi myös yhteiskunnan muutos ja koulutustarpeisiin. Opistot toimivat opetus ja kulttuuriministeriön myöntämällä ylläpitämisluvilla. Ylläpitämisluvan voi saada kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö.

1.2. Jyväskylän kansalaisopisto

Jyväskylän kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, jonka perustehtävänä on järjestää kuntalaisille mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen sekä terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Opisto järjestää kursseja ja luentoja kaiken ikäisille ihmisille eri aihealueilta tukien elinikäistä oppimista ja osallisuutta kaikissa elämänvaiheissa.

Kansalaisopisto toimii aktiivisesti kehittäen koulutustarjontaansa ja toimintatapojaan vastaamaan yhteiskunnan muutoksiin ja asiakkaiden tarpeisiin.

Toiminnan saavutettavuus on kansalaisopistolle tärkeä tavoite. Kehitämme jatkuvasti tilojen esteettömyyttä, viestinnän selkeyttä ja kurssien taloudellista saavutettavuutta, jotta mahdollisimman moni voi osallistua toimintaan.

Jyväskylän kansalaisopiston ylläpitäjä on Jyväskylän kaupunki. Kansalaisopisto on osa kaupungin kulttuuri- ja liikuntapalveluita ja sen toiminta kytkeytyy kaupungin arvopohjaan ja strategiaan. Lisäksi opistolla on omat arvonsa, jotka ohjaavat kaikkea sen toimintaa ja täydentävät kaupungin yhteisiä tavoitteita.

Jyväskylän kansalaisopiston perusarvot:

- **Osallisuus:** jokaisella osallistujalla on mahdollisuus kokea olevansa osa yhteisöä ja vaikuttaa sen toimintaan, taustasta ja elämäntilanteesta riippumatta.
- **Inhimillisuus:** toimimme ihmislähtöisesti. Kohtaamme toisemme arvostavasti siten, että jokainen voi olla oma itsensä ja oppia turvallisessa sekä kannustavassa ilmapiirissä. Tuemme toisiamme oppimisen ja yhdessä tekemisen polulla.
- **Vastuullisuus:** toimimme kestävästi, huomioiden ihmiset, kulttuurin, talouden ja ympäristön. Vastuullisuus ohjaa meitä niin arjen valinnoissa kuin pitkäjänteisessä kehittämisessä.

Kansalaisopiston tarjonta ulottuu ostopalveluna myös Luhangan, Muuramen ja Uuraisten sopimuskuntiin.

2. Opetus ja oppiminen

Opetus on vuorovaikutteista ja yhteisöllistä. Siinä hyödynnetään monipuolisia opetusmenetelmiä, kuten luentoja, ryhmätyöskentelyä, käytännön harjoituksia ja digitaalisia oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöistä pyritään tekemään turvallisia kaikille kurssin toteutustavasta riippumatta. Ryhmissä tavoitellaan kannustavaa ja myönteistä ilmapiiriä, joka tukee oppimisprosessia. Oppitunneilla koetaan onnistumisen iloa ryhmän jäsenenä. Opiskelumateriaalit valitaan huolella kohderyhmän mukaan.

Jyväskylän kansalaisopiston opetustarjonta koostuu pääosin kursseista, luennoista ja tapahtumista. Se antaa mahdollisuuksia omaehtoiselle osallistumiselle ja osaamisen kehittämiseksi.

Kurssitarjonta suunnitellaan lukuvuosi kerrallaan ja se elää yhteiskunnallisten muutosten myötä. Kuntalaiset voivat vaikuttaa kurssitarjontaan esittämällä omia

toiveitaan kaupungin palautekanavan kautta. Toimintaan osallistuvat voivat antaa palautetta suoraan henkilöstölle ja kurssipalautelomakkeen välityksellä.

Jyväskylän kansalaisopisto tarjoaa opetusta kaikille ryhmäopetuksen, yksilöopetuksen ja luentojen muodossa. Kurssien kesto vaihtelee lyhytkursseista lukukauden ja koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Lainsäädännön mukaisesti yhden opetustunnin kesto on 45 minuuttia.

Jyväskylän kansalaisopistossa on tarjolla monipuolinen valikoima kursseja eri aineryhmistä. Pääsääntöisesti kursseilla ei ole lähtötasovaatimuksia. Opiskelija itse asettaa tavoitteensa omaan lähtötasoonsa ja tarpeisiinsa perustuen. Joissakin aineissa järjestetään eritasoisia kursseja ja/tai ryhmiä, joiden lähtötasovaatimukset tuodaan esiin kurssikuvauksissa. Jyväskylän kansalaisopistossa järjestetään kursseja myös erityisryhmille.

Oppiminen kansalaisopistossa perustuu opiskelijälähtöiseen ajatteluun. Tavoitteena on tukea jokaisen opiskelijan omaa oppimispolkua ja mahdollistaa oppiminen omista lähtökohdista käsin.

Opistosta saa tarvittaessa ohjausta sopivan kurssin valintaan. Mikäli opiskelija kurssin alettua huomaa, ettei kurssilla vaadittava taso vastaa hänen osaamistaan, kurssin vaihtaminen toiseen on yleensä mahdollista.

3. Osaamisen arviointi ja ohjaus

Kansalaisopiston opetukseen kuuluu opetusta ja opiskelua ohjaava pedagoginen arviointi. Opettaja arvioi osallistujan osaamista ja oppimistaitoja kurssin aikana ja hyödyntää tätä kurssin sisällön ja toimintatapojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Opettaja antaa vuorovaikutteisesti jatkuvaa, kannustavaa ja monipuolista palautetta, joka tukee oppimista.

Opettaja myös kannustaa opiskelijoita havainnoimaan ja arvioimaan omaa sekä toisten oppimista ja osaamista turvallisessa ja luottamuksellisessa ilmapiirissä. Itsearviointin ja vertaispalautteen tarkoituksena on tukea oppimisprosessia.

Jyväskylän kansalaisopiston opetus ei ole tutkintotavoitteista eikä osaamisesta anneta numeerista arviointia eikä arvosanoja.

3.1. Opintosuoritukset

Kansalaisopistossa on tarjolla osaamisperusteisia opintopistekursseja, joiden suorittamisesta opiskelija voi osaamistavoitteet saavutettuaan saada opintosuoritusmerkinnän kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintorekisteriin (Koski-tietovaranto).

Näillä kursseilla 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä. Tähän tuntimäärään sisältyy opetustunnit sekä arvio vaadittavasti itsenäisen työskentelyn määrästä. Vaadittavan itsenäisen työn määrä ilmoitetaan kurssikuvauksessa siten, että kurssille ilmoittautuva opiskelija tietää, millaista työpanosta häneltä odotetaan.

3.2. Osaamisen osoittaminen ja arviointimenetelmät

Jos opiskelija haluaa suoritusmerkinnän opintopistekurssilta, hän osoittaa osaamisensa ja se arvioidaan. Osaamisperusteisessa opetuksessa, arvioinnissa ja palautteessa korostuu opettajan ja opiskelijan sekä opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus.

Kurssikuvauksessa kerrotaan, minkälaista osaamista kurssilla tavoitellaan, sekä kurssilla käytössä olevia osaamisen osoittamisen tapoja. Lähtökohtaisesti osaaminen osoitetaan kurssin aikana.

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan kurssikohtaisesti ja suunnittelusta vastaa yleensä kurssin opettaja. Kurssit ovat kaikille avoimia ja ne toteutetaan samansisältöisenä kaikille opiskelijoille, sillä erotuksella, että arviointia tehdään vain suostumuksen siihen antaneille. Osaamisen osoittaminen suunnitellaan asettamalla kurssille osaamistavoitteet ja arviointikriteerit. Ne ohjaavat opettajan valintoja siitä, millaisia osaamisen osoittamisen tapoja kurssilla käytetään.

Arviointi kohdistuu aina osaamistavoitteisiin ja niiden pohjalta asetettuihin arviointikriteereihin. Osaamistavoitteet, arviointikriteerit ja arviointimenetelmät kirjataan kurssisuunnitelmaan.

Arviointimenetelmiä voivat olla esimerkiksi oppimistehtävä, portfolio, työn reaaliaikainen seuraaminen tai suullinen arviointi. Usein arvioinnissa käytetään useita menetelmiä. Arviointiin voi sisältyä myös opiskelijan itsearviointia tai vertaispalautetta. Lopullisesta arvioinnista vastaa kuitenkin aina osaamisen arvioija.

Arvioinnin ja palautteen tavoite on tehdä saavutettua osaamista näkyväksi opiskelijalle itselleen. Opiskelijälähtöinen arviointi on avointa, läpinäkyvää ja perusteltua sekä perustuu vuorovaikutukseen. Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa

opiskelijalle tietoa hänen kehittyemisestään. Arviointi tehdään mahdollisimman pian osaamisen osoittamisen jälkeen.

Arviointiasteikko on hyväksytty / hylätty. Koski-tietovarantoon tallennetaan vain opiskelijan hyväksytty suoritus. Mikäli opiskelijan osaaminen ei yllä tavoitellulle tasolle, ei hänelle voida myöntää suoritusmerkintää. Kurssin opettaja kertoo arvosanan opiskelijalle kurssin lopussa ja perustelee päätöksensä.

3.3. Opiskelijan suostumus tietojen siirtoon Koski-tietovarantoon

Jotta opiskelijan kurssisuoritus voidaan tallentaa Koski-tietovarantoon, hänen tulee antaa suostumuksensa tietojen tallentamiseen oppilaitoksen ylläpitäjälle. Suostumus jätetään opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeistuksen mukaisesti ja jokaisesta kurssista erikseen. Keskeytyneitä tai hylättyjä suorituksia ei tallenneta Koski-tietovarantoon. Suostumuksen keruun taustaksi Jyväskylän kansalaisopisto antaa opiskelijalle tarvittavan tiedon osaamisperusteisuudesta, suostumuksesta ja arvioinnista.

3.4. Arvioinnin uusiminen, tarkistaminen ja oikaisu

Mikäli opiskelija on tyytymätön saamaansa arvosanaan, hän voi pyytää rehtorilta arvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, edelleen aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

3.5. Todistus opintosuorituksesta

Koski-tietovarantoon kirjatut suoritusmerkinnät ovat opiskelijan nähtävillä ja jaettavissa maksutta Oma Opintopolku -palvelussa. Kansalaisopiston kursseista ei lähtökohteisesti anneta paperista todistusta. Mikäli opiskelija haluaa suoritetusta kurssista paperisen todistuksen, sellainen voidaan toimittaa opiston toimistosta maksua vastaan.

4. Opiston toiminnan arviointi ja kehittäminen

Kehittämistyö on jatkuvaa ja perustuu avoimuuteen, yhteistyöhön ja osallisuuden vahvistamiseen, jotta opisto vastaa mahdollisimman hyvin opiskelijoiden tarpeisiin ja yhteiskunnan muutoksiin. Opisto seuraa osallistujamääriä, opiskelijapalautteita ja kaupungin strategisia tavoitteita.

Kaupunkilaisilla on mahdollista antaa palautetta kaupungin palautekanavan kautta, ja kurssilaisilla suoraan henkilöstölle ja kurssin lopuksi lähetettävän kurssipalautelomakkeen kautta.

Jyväskylän kansalaisopistossa kurssipalautteella on keskeinen rooli opetuksen laadun varmistamisessa ja jatkuvassa kehittämisessä. Palautetta kerätään säännöllisesti

sähköisen lomakkeen avulla. Palaute tarjoaa arvokasta tietoa opetuksen sisällöstä, opetusmenetelmistä, oppimisympäristöistä sekä opiskelijoiden kokemuksista ja odotuksista. Palautteen pohjalta voidaan tehdä tarvittavia muutoksia kurssien rakenteisiin, sisältöihin tai toteutustapoihin.

Sekä opettajat että opiston johto hyödyntävät palautetta opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Opettajat pystyvät tarkastelemaan palautetta kurssikohtaisesti kehittääkseen omaa opetustaan. Kurssisuunnittelusta vastaava henkilöstö tukee tuntiopettajaa pedagogisissa kysymyksissä.

Kansalaisopisto kutsuu sidosryhmien edustajia, opiskelijoita ja henkilöstöä Opistoraatiin. Raati tarjoaa mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa opiston toiminnan kehittämiseen. Raadin tehtävänä on tuoda esiin eri sidosryhmien kokemuksia, tarpeita ja näkemyksiä sekä antaa palautetta opiston toiminnasta. Raadin toiminta vahvistaa osallisuutta, lisää vuoropuhelua eri ryhmien välillä sekä tukee opiston avoimuutta ja jatkuvaa kehittämistä.

5. Opetettavat aineet

5.1. Historia, yhteiskunta, talous

Ainealueen opetuksen tavoitteena on lisätä opiskelijoiden ymmärrystä menneisyydestä, nyky-yhteiskunnan toiminnasta ja talouden ilmiöistä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella historiaa ja yhteiskunnallisia kysymyksiä eri näkökulmista, kehittää kriittistä ajattelua ja lisätä aktiivista kansalaisuutta. Opetus toteutetaan osallistavilla ja keskustelua tukevilla menetelmillä, ja tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden osallisuutta ja kykyä hahmottaa oman elämän ja yhteiskunnan yhteyksiä.

5.2. Kielet

Jyväskylän kansalaisopiston kieltenopetus tukee opiskelijan elinikäistä ja jatkuvaa oppimista sekä aktiivista kansalaisuutta. Kieltenopetus tarjoaa kaikille opiskelijoille lähtökohdista riippumatta tasa-arvoiset mahdollisuudet oppia uusia kieliä ja kehittää aiempaa osaamistaan. Kieltenopiskelu lisää yksilön hyvinvointia, luo tunnetta elämän merkityksellisyydestä sekä edistää yhteisöllisyyttä. Lisäksi kieltenopiskelu moniarvoisuutta tukevassa ryhmässä edistää monikulttuurisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä.

Kielikoulutuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan kielitaitoa sen eri osa-alueilla sekä tukea selviytymistä erilaisissa itselleen tärkeissä kielenkäyttötilanteissa oman kielitaitonsa tasolla. Kun opiskelija innostuu vieraasta kielestä, hänen ymmärryksensä kohdekielen kulttuureista voi lisääntyä ja maailmankuva avartua. Ohjatussa opiskelussa myös opiskelutaidot kehittyvät.

Pyrimme kurssitarjonnassa ajankohtaisuuteen ja monipuolisuuteen sekä vastaamaan asiakkaiden toiveisiin. Tavoitteena on, että mahdollisuuksien mukaan opiskelijan opin-topolku ei katkea, vaan hän voi edetä opinnoissaan alkeista aina edistyneelle tasolle saakka.

Kurssit voidaan toteuttaa lähi-, etä-, verkko- tai monimuoto-opetuksena. Ne voivat olla erimittaisia ja monentyyppisiä, jotta voimme vastata monenlaisten opiskelijoiden tarpeisiin. Kursseilla voi myös olla erilaisia painotuksia. Oppimisympäristöistä pyritään tekemään turvallisia kaikille kurssin toteutustavasta riippumatta.

Kielten opetus on vuorovaikutteista ja yhteisöllistä. Opetus- ja opiskelumenetelmät ovat monipuolisia ja niissä huomioidaan opiskelijoiden erilaiset tarpeet. Ryhmissä tavoitellaan kannustavaa ja myönteistä ilmapiiriä, joka tukee opiskelijan itseluottamusta kielen käyttäjänä. Oppitunneilla koetaan onnistumisen iloa ryhmän jäsenenä virheitä pelkäämättä. Oppimateriaalit valitaan huolella kohderyhmän mukaan.

5.3. Kirjallisuus ja kirjoittaminen

Kirjallisuuden ja kirjoittamisen opetus tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden tutustua monipuolisesti erilaisiin teksteihin ja julkaisualustoihin, kokeilla ja innostua lukemisen ja kirjoittamisen eri muodoista sekä kehittää omia taitojaan haluamaansa suuntaan. Opetuksessa laajennetaan opiskelijan tekstikäsitystä, lisätään lukemisen ja kirjoittamisen iloa sekä vahvistetaan hyvinvointia ja osallisuuden kokemusta.

Tavoitteena on kannustaa opiskelijoita lukemaan ja kirjoittamaan monipuolisesti, omaksumaan laaja tekstikäsitys ja kehittämään monilukutaitoaan. Opiskelijoita rohkaistaan keskustelemaan ja vaihtamaan kokemuksia, opiskelemaan omien tavoitteidensa ja kiinnostuksenkohteidensa mukaisesti, tuomaan esiin omaa osaamistaan sekä kokeilemaan, innostumaan, erehtymään ja oppimaan yhdessä. Omien kokemusten ja työskentelyn arvostaminen sekä hyvinvoinnin lisääminen lukemisen ja kirjoittamisen avulla ovat keskeisiä päämääriä.

Sisällöissä opiskelija tutustuu kirjoittamisen eri lajeihin ja muotoihin sekä lähestyy tekstien lukemista ja tuottamista myös eri taiteenlajien näkökulmista. Hän harjoittelee lukemisen ja tekstin tuottamisen taitoja itselleen mielekkäällä tavalla, tottuu työskentelemään laajan tekstikäsitksen mukaisesti ja rohkaistuu tutkimaan omia kokemuksiaan lukemalla ja kirjoittamalla. Lisäksi opiskelija oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Toteutus ja arviointi tapahtuvat pääasiassa ryhmäopetuksena, jossa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset tavoitteet ja toiveet. Osaamisen arviointi painottuu

vertaispalautteeseen ja sen rakentavaan hyödyntämiseen. Opettaja voi arvioida työskentelyä ja tuotoksia erikseen sovittaessa.

5.4. Kotitalous

Kansalaisopiston ruokakurssit ovat lyhytkursseja pääasiassa aikuisille. Ruokakurssien tavoitteena on kehittää osallistujien ruoanlaittotaitoja ja niiden soveltamista arjessa, edistää tietoisuutta eri ruokakulttuureista ja kannustaa kokeilemaan uusia raaka-aineita ja erilaisia ruoanlaittotekniikoita. Pienryhmän rennossa ilmapiirissä opiskelijalla on mahdollisuus vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle ruoanvalmistuksen, leipomisen ja ruokailun ympärillä. Ruokakurssit vahvistavat opiskelijan toimijuutta arkielämässä ja lisäävät kansalaistaitoja.

Ruokakurssin arvioinnissa korostuu itsearviointi ja vertaispalaute. Tavoitteena ruokakurssilla on tekeillä olevan tuotteen loppuunsaattaminen ja sen arvioiminen aistein. Ruokakurssit antavat moniaistisia kokemuksia.

Hygieniapassikoulutuksen kohderyhmänä ovat nuoret ja aikuiset. Tavoitteena on antaa osallistujille tarvittavat tiedot ja taidot elintarvikkeiden turvallisesta käsittelystä, hygienian ylläpitämisestä ja lainsäädännön ymmärtämisestä, jotta he voivat toimia turvallisesti elintarvikkeita käsittelevissä työtehtävissä.

Koulutuksen lopussa osallistujat suorittavat loppukokeen, jonka perusteella arvioidaan heidän osaamisensa. Hyväksytty suoritus myöntää hygieniapassin. Ruokavirasto tiedottaa koulutuksen osalta hygieniapassista ja valvoo hygieniapassitestaajien toimintaa.

5.5. Kuvataiteet ja muotoilu, valokuvaus

Kansalaisopistojen kuvataiteen ja muotoilun kurssit ovat kaikille avoimia osaamisesta ja koulutustaustasta riippumatta. Kursseilla opiskelijan on mahdollista oppia kuvataidetta laaja-alaisesti alkeista erityistekniikoihin. Opiskelija oppii ilmaisemaan ajatuksiinsa, mielikuviaan ja havaintojaan hyödyntäen eri tekniikoita ja niiden yhdistelmiä niin, että hänelle syntyy innostunut ja henkilökohtainen suhde aineeseen. Opinnot ohjaavat opiskelijaa tavoitteelliseen itseilmaisuuksiin kehittäen myös esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja sekä ymmärrystä taiteen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Myös eri tekniikoiden hallinta ja materiaalien käyttö sisältyvät opetukseen.

Kansalaisopistojen kuvataiteen, muotoilun ja valokuvauksen kurssit vaihtelevat laajuudeltaan muutaman kerran lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Kurssi voi olla laaja, moni-ilmaisullinen kokonaisuus tai lyhyt, yhteen tekniikkaan tai välineeseen tutustuttava kurssi.

Kansalaisopistojen taidekursseille on tyypillistä, että samalla kurssilla voi olla monen tasoisia opiskelijoita, jolloin eritasoiset opiskelijat opiskelevat yhdessä oppien myös toisiltaan.

Opetus järjestetään oppimista tukevassa, asianmukaisessa ympäristössä, jossa on käytettävissä toimivat, turvalliset välineet ja laitteet. Kurssien opettajina on kuvataiteen ammattilaisia, joista suurin osa toimii itse aktiivisesti kuvataiteen kentällä. Joka-vuotiset näyttelyt perehdyttävät opiskelijoita myös kuvataiteen näyttelytoimintaan. Näyttelyt laajentavat näkemystä kuvataiteen kentän työskentelystä ja antavat kokemuksen ammattimaisesta näyttelytoiminnasta. Kaikille kurssilaisille yhteinen kevät-näyttely on monille arvokas kokemus näyttelytoiminnasta.

Arviointi on kannustavaa, opiskelijan osaamista kehittävää ja vuorovaikutteista ja siinä otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset sekä halu kehittyä oman henkilökohtaisen käsialansa pohjalta.

Arviointi tapahtuu pääasiassa sanallisena vuorovaikutuksena opiskelijan ja opettajan välillä tunnin aikana. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan omakohtaista suhdetta taiteeseen ja visuaaliseen kulttuuriin, sekä edistämään oppimista opiskelijan omista lähtökohdista. Kuvataiteessa myös itsearviointi, oman osaamisen tunnistaminen sekä oman työskentelyn sanallistaminen on tärkeää.

Kansalaisopistoissa on tarjolla kursseja kuvataiteen eri osa-alueilta, kuten maalauksesta (esim. öljy-, vesi-, ja akryyli-maalaukset) ja piirustuksesta (esim. lyijykynällä, hiilellä tai liiduilla), kuvanveistosta (esim. valaen, muovaillen, valmiista esineistä rakentaen) tai taidegrafiikasta (esim. metalligrafiikka, puupiirros, syväpaino). Kurssin teemasta ja kestosta riippuen kuvataiteen kursseilla opiskelija oppii teknisten taitojen ja materiaalituntemuksen lisäksi myös esim. värioppia, sommittelua ja taidehistoriaa oman työskentelyn ja opettajan luentojen kautta.

Valokuvauskurssien yhteydessä opiskelija voi perehtyä valokuvauksen perusteisiin, kuten sommitteluun, valon ja varjon käyttöön, värioppiin ja kuvalliseen tarinankerrontaan. Opetus voi sisältää myös teknistä osaamista, kuten kameran käyttöä ja kuvankäsittelyä. Osalla kursseista tutustutaan myös perinteisiin kuvausmenetelmiin, kuten filmikuvaukseen, neulanreikäkuvaukseen, pimiötyöskentelyyn ja vedostamiseen. Tarjolla on myös luontokuvauskursseja, jossa opiskelija kehittää visuaalista herkkyyttä ja tukee opiskelijan suhdetta ympäristöön ja sen estetiikkaan.

Muotoilun osalta opetuksessa perehdytään koriste- ja käyttöesineiden ideointiin ja suunnitteluun, muotoiluun ja toteuttamiseen eri tekniikoin, pintakoristelumenetelmiin

ja -materiaaleihin ja töiden viimeistelyyn. Opiskelijan esteettinen ilmaisutaito kehittyy kokemuksellisesti käden ja silmän yhteistyössä. Opetukseen sulautetaan taidehistoriaa ja kulttuuritietoutta. Työskentelyssä on tärkeää oppia huomioimaan työturvallisuus ja ekologisuus. Opetus järjestetään alkeiskursseina, peruskursseina, jatkokursseina sekä lyhytkursseina eri tekniikoin ja teemoin. Oppiaineita muotoilun osalta ovat esimerkiksi keramiikka, lasityö, hopeatyö, mosaiikkityö ja posliininmaalaus.

5.6. Käsityö

Jyväskylän kansalaisopiston käsityön opetus tarjoaa kokemuksellisen ja elämyksellisen oppimisympäristön, joka tukee itsearvostusta, hyvinvointia ja luovaa ilmaisua. Opetus on tavoitteellista ja suunnitelmallista, eri oppimistarpeisiin mukautuvaa. Käsityökurssilla opiskelijan on mahdollista ylläpitää ja lisätä käsityöosaamistaan. Kurssitarjonta kattaa monipuolisesti tekstiilityön, teknisen työn sekä erilaiset käsityön erikoistekniikat. Tarjontaa uudistetaan jatkuvasti opiskelijoiden toiveita ja kysyntää seuraten.

Käsityö on laaja-alainen ja monimateriaalinen oppiaine, joka yhdistää käsityöilmaisun, muotoilun ja teknologian. Kansalaisopiston opetus sulauttaa perinteitä ja uutta ilmaisua, vahvistaa kulttuuritietoisuutta ja edistää kestävän kehityksen arvoja.

Kurssit kannustavat vastuulliseen kuluttamiseen ja tuottamiseen ekologisesta, esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta. Käsityön kautta opiskelijat voivat pohtia materiaalien käyttöä, tuotantotapoja ja niiden vaikutuksia ympäristöön.

Käsityössä tekijän havainnot, tieto, taito ja materiaali muokkautuvat näkyväksi. Se on monivaiheinen prosessi, jonka lopputuloksena valmistuu käsin, käsityövälinein tai konein tekijälleen merkityksellinen tuote. Opettaja ohjaa opiskelijaa arviomaan tuotetta sekä sen eri toteutusvaiheita että oppimistavoitteiden saavuttamista kurssilla. Opettaja antaa kannustavaa palautetta opiskelijoilleen ja kannustaa heitä jakamaan osaamistaan.

Käsityönopetusta järjestetään eri oppiaineissa alkeiskursseina, peruskursseina, jatkokursseina sekä lyhytkursseina eri tekniikoin ja teemoin.

5.7. Liikunta, hyvinvointi, tanssi

Jyväskylän kansalaisopiston liikunnan ja tanssin opetuksen tavoitteena on tukea monipuolisesti opiskelijan hyvinvointia ja terveyttä sekä mahdollistaa uusien taitojen oppimista ja onnistumisen kokemuksia. Liikunnan ja tanssin opetus tukee myös fyysistä toimintakykyä ja tarjoaa luontevan mahdollisuuden sosiaalisiin kanssakäymisiin yhdessä liikkuen.

Ainealueen opintoihin voivat osallistua iältään yli 16-vuotiaat opiskelijat. Nuorille aikuisille ja työikäisille tarjoamme mahdollisuuden itsensä kehittämiseen, opiskelusta ja työstä palautumiseen sekä omien voimavarojen lisäämiseen. Seniori-ikäisille suunnatussa opetuksessa keskitymme toimintakyvyn ylläpitämiseen, sosiaalisen aktiivisuuden säilymiseen sekä terveellisen ja turvallisen elämänhallinnan lisäämiseen. Perheille suunnatussa liikunnassa kannustetaan liikkumaan yhdessä vauvan/lapsen kanssa ja huomioidaan aikuisten hyvinvointia sekä aikuisen ja lapsen kahdenvälisen vuorovaikutuksen tukemista.

Hyvinvoinnin kursseilla tarjotaan välineitä kokonaisvaltaisen fyysisen ja henkisen terveyden edistämiseen sekä sairauksien ennaltaehkäisyyn. Kursseilla tarjotaan tietoa ja harjoitellaan turvallisia ja helposti omaksuttavia itsehoitomenetelmiä, jotka soveltuvat esimerkiksi stressin tai ryhtiongelmien lievittämiseen. Kuntalaisten kokonaisvaltainen hyvinvointi on tärkeä tavoite Jyväskylän kansalaisopistolle.

5.8. Luonto ja maa- ja metsätalous, veneily

Toiminnan tavoitteena on luoda edellytyksiä erilaisten taitojen oppimiselle sekä edistää aktiivista elämäntapaa ja vahvaa luontosuhdetta. Aktiivinen elämä ja luontosuhde tukevat arjessa selviytymistä ja tarjoavat perustan hyvälle elämälle.

Opetuksessa kehitetään käytännön taitoja, kuten tulentekoa, navigointia ja luonnossa liikkumista. Nämä taidot avartavat elinympäristöä ja mahdollistavat monipuolisia kokemuksia luonnossa.

5.9. Musiikki

Jyväskylän kansalaisopiston musiikinopetus tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia musiikin harrastamiseen ja kulttuuriseen osallisuuteen. Musiikinopetus edistää omaehtoista musiikin harrastamista ja opiskelijan itseilmaisua. Lisäksi painotetaan musiikin hyvinvointivaikutuksia.

Opetuksessa korostuvat vuorovaikutus ja yksilöllisyyden huomioiminen, ryhmäopetuksessa myös yhteisöllisyys. Arviointi tapahtuu pääasiassa suullisena palautteena, ja sen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa kohti tavoitteitaan, sekä edistää osallisuutta.

Opetus sisältää käytännönläheisiä kursseja eri musiikkityyleistä, laulu- ja soitinopetusta yksilötunneilla ja ryhmissä, musiikkiteknologiaa, musiikinteoriaa, kuoroja, sekä erilaisia yhtye- ja orkesterikokoonpanoja.

Opetuksessa huomioidaan erilaiset lähtökohdat ja oppimistavoitteet. Opetus on ensisijaisesti tarkoitettu yli 16-vuotiaille, mutta osaan kursseista voivat osallistua myös alle

16-vuotiaat. Eri-ikäisille ja tarpeiltaan erilaisille opiskelijoille suunnitellaan joustavaa opetusta. Osassa kursseista esiintymiset ja yhteistyö kulttuuritoimijoiden kanssa ovat olennainen osa opetusta, edistään opiskelijoiden aktiivista kansalaisuutta ja yhteisöllisyyttä. Opetussuunnitelmaa kehitetään säännöllisesti opiskelijoilta saadun palautteen perusteella.

5.10. Teatteri ja puheilmaisuus

Jyväskylän kansalaisopiston teatterin ja puheilmaisun kurssien tavoitteena on tarjota aikuisille ajanmukaista, monipuolista ja saavutettavaa teatteritaiteen, esiintymistaidon sekä lausuntataiteen opetusta, joka tukee osallistujien taiteellisen ajattelun ja tekijyyden kehittymistä sekä itseilmaisun vahvistumista.

Teatterin ja puheilmaisun opetus rohkaisee opiskelijoita kokeilemaan erilaisia ilmaisun väyliä ja etsimään omia tapoja kertoa ja tulkita tarinoita. Toimintaa ohjaa yhteisöllisyys, demokraattiset ryhmäprosessit sekä taiteidenvälisyys. Kursseilla tuetaan osallistujien henkilökohtaisen taidesuhteen syvenemistä ja rohkaistaan omien näkemysten ja tarinoiden tuottamiseen. Opetuksessa painotetaan sitä, että jokaisen osallistujan näkemyksillä ja kokemuksilla on arvo. Opettaja ohjaa opiskelijoita tuottamaan itse materiaalia ja teoksia oppimisensa tueksi. Tavoitteena on, että opiskelijat löytävät uusia ilmaisukeinoja, kokevat taiteen merkityksellisenä osana elämäänsä ja oppivat toimimaan luovasti niin itsenäisinä tekijöinä kuin osana yhteisöä.

Teatterin ja puheilmaisun opetus perustuu dialogiseen vuorovaikutukseen. Opettaja ohjaa opiskelijoita itsearviointiin ja vertaispalautteen antamiseen keskusteleavassa ja positiivisessa hengessä. Oppiminen tapahtuu sekä oman toiminnan että toisten tekemisen seuraamisen kautta.

Teatterin ja puheilmaisun kursseilla käsitellään laaja-alaisesti teatterin eri lajeja, näyttelijäntyötä ja keho- sekä puheilmaisun muotoja. Opetus on kokemuksellista ja se keskittyy sekä ryhmän yhteiseen että yksilön omaan luovaan oppimisprosessiin. Opetuksessa huomioidaan erilaiset lähtötasot ja tavoitteet, tarjoten tilaa niin syventyneelle edistymiselle kuin kevyemmälle harrastamiselle.

5.11. Tietotekniikka

Tietotekniikan kurssit Jyväskylän kansalaisopistossa tukevat työelämässä ja arjessa tarvittavien käytännön digitaitojen kehittämistä. Kursseilla painotetaan soveltavaa osaamista, teknologian tarkoituksenmukaista käyttöä sekä oman osaamisen kehittämistä erilaisissa konteksteissa – työssä, vapaa-ajalla ja harrastuksissa. Tavoitteena on

tarjota opiskelijoille valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja vastata digitalisoituvan yhteiskunnan osaamistarpeisiin.

Kansalaisopisto tarjoaa myös erityisesti maahanmuuttajille suunnattuja digitaitokursseja, jotka tukevat kotoutumista ja arjessa selviytymistä digitaalisessa yhteiskunnassa. Näillä kursseilla opetellaan esimerkiksi sähköisten palveluiden käyttöä, viestintää digitaalisilla välineillä sekä turvallista ja vastuullista netin käyttöä. Opetus etenee selkeästi ja rauhallisesti, ja siinä huomioidaan kielitaidon taso sekä kulttuuritausta.

Tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttajien digiosaamista niin, että he voivat käyttää digitaalisia palveluita itsenäisesti, osallistua yhteiskuntaan aktiivisesti ja edistää omaa oppimistaan ja työllistymismahdollisuuksiaan.